

HAGYOMÁNY II.

„Ha a kultúra egy erős, az egész közösséget átjáró életérzésből táplálkozó szokásjog, akkor a világ a történelem határain túl is tele volt kultúrnépekkel s még ma is itt vannak közelünkben, az európai civilizáció érintésére szétbomló, de halálukban is tanító utódaik.”
(Németh László)

„Fludd, uram, sok képtelenséget irt, mert meg akart magyarázni dolgokat, amiket akkor nem lehetett. De a lényegről sokkal többet tudott, mint a mai tudósok, akik már csak nem is nevetnek a teóriáin. Nem tudom, Önnek mi a véleménye, de ma nagyon sokat tudunk a természet apróka részleteiről, akkor az emberek többet tudtak az egészről. A nagy összefüggésekről, amiket nem lehet mérni, és felvágni, mint a sonkát.”
(Szerb Antal)

„Egy este Ernst Curtius házában Herman Grimm és mások, egy akadémiai ülésről jövet, az előadásról beszélgettek. Egyikük – már nem emlékszem, ki volt az – hirtelen felkiáltott: „Ugyan kérem! Hiszen mi valamennyien csak epigonok vagyunk.”

Mint a villám úgy hasított belém ez a kijelentés, mert azt fejezte ki, amit magam is éreztem. Első egyetemi éveim óta kételkedtem abban, hogy az emberiség ellenállhatatlanul halad a fejlődés irányában. Úgy találtam, hogy az eszmény lángja sokkal halványabban pislákol, mintsem gondolnánk, és túlságosan kevésbé aggódunk miatta.”
(Albert Schweitzer)

„Ó Egyiptom, Egyiptom! Vallásodból csak mesék fognak fennmaradni, melyek hihetetlenek lesznek saját utódaidnak is.”
(Hermész Triszmegisztosz jóslata)

„Nem szükséges az elvesztett „meséket” visszaszerezni, de túl messze vagyunk Izisztól, Akhilleusz embert és természetet organikus egységben ábrázoló pajzsától, Kheirón bölcsességének mítoszától, attól, hogy a tájat olyan könyvként fogjuk fel, melyben az isteni igazságok, „köbe vésett szentbeszéddek” olvashatók, a német romantikusok, Shelley, Poe, Baudelaire, Emerson, Thoreau bizonytalanabb és enyhébb analogikus gondolkodásától... Álarc álarc után hullott le a világ képéről – legutóbbi, bár bizonyára nem legutolsó jelmeze a csupasz idegenség.”
(Richard Wilbur)

„Vasútjaink – ha jól meggondoljuk – csupán arra szolgálnak eszközül, hogy kisebb legyen a világ, s ez valóban jó és hasznos arra, hogy különböző helyekről beszélgetni tudjunk egymással; de mi van ha eredendően nincs mit mondanunk?”
(John Ruskin)

„Jelen világunk szaggatott állapota, melyről annyit beszélünk, az ember pusztá öncsalása, mert ő az aki megszaggatott, és nem a világ. Örök kíváncsisága folytán az ember megtanulta, hogyan kell a világot a tudós szikéjével szétszabdalni, de eközben elvesztette egyensúlyát és az egész iránti érzékét. Ma szinte abban a helyzetben van, mint a gyermek, aki szétszedte játékmozdonyát, hogy titkát megfejtse, s most kétségbeesetten iparkodik részeit ismét összerakni, és újból egy egészet csinálni belőlük.” (Walter Gropius)

„Az egységnek és a harmóniának fölment az ára. A valóságképben megjelent a drámai konfliktus. Az ilyen felfogás nem egyeztethető össze sem a taoista filozófiával, sem a középkori egyház tanaival. A nyugati gondolkodás történetének azzal a szakaszával vág egybe, amelyben az ember felkelt az Isten és a természet ellen, az egyén pedig elkezdte kinyilvánítani jogait mindenfajta tekintéllyel szemben.”
(Rudolf Arnheim)

„Az élet hagyományos transzcendens célját az agresszív világi szkepticizmus két évszázad óta kíméletlenül aláásta.”
(Theodore Roszak)

„Nincs múlt, mely után vágyódni szabad. Csak az örökös új létezik, ami a múlt elemeinek gyarapodásából keletkezik, és a valóságos vágyakozásnak mindig termékenynek kell lennie, mindig valami újat és jobbat kell létrehoznia.”
(J. W. Goethe)

*

„E pályázati kiírás célja: tiszteletadás a legősibb, totálisabb igényű és teljesebb emberi tudást tükröző kollektív művészet előtt.

Mi a kollektív művészet?

Az az alkotási forma, melyet egy teljes emberi közösség hoz létre,

- a közösség teljes tudását képviseli,
- ikonográfiája közkinccs (érthetőség),
- kommunikatív,
- világképe hierarchikus,
- szerepe a hagyományok (és ezen keresztül a közösség) őrzése,
- az élet egyéb jelenségeitől nem válik el,
- alkotói többnyire ismeretlenek, vagy személyük ismerete nem meghatározó.

A kollektív művészet élő (? – ez a kérdés!) példája számunkra elsősorban a magyar népművészet, de ide sorolhatjuk az archaikus kultúrák művészetét és az ún. „primitív” népek alkotásait is.

Válaszra váró kérdések még: van-e ilyen jellegű szerves kultúrája ma bármiféle közösségnek? van-e városi folklór? stb.”.

(Részlet Szemadám György pályázati kiírásából)

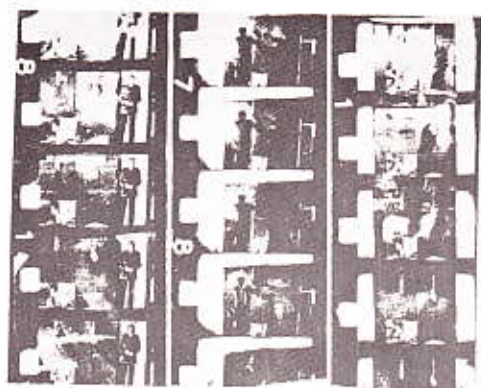
„Meggyőződésem, hogy a világ működését megértő, feltáró, a kozmikus világot emberi léptékűvé kódoló művészet nélkül ma nemigen lehetnénk a Föld lakói. A művészetek egyik alapvető funkciója a tanítás, a kollektív tudat kialakítása volt, hol csoportokra, hol személyekre lebontva.

Nehogy legyints, kedves olvasóm, mit akar már ez is a „primitív” népek kultúrájával stb. stb. Vedd észre, hogy egy olyan totális, annyira összetett, sok és mélyrétű kultúrával állsz szemben, hogy csak kapkodod a fejedet ha belemélyedsz üzeneteikbe. És mert nem tanultad, vagy éppen az ellenkezőjét akarták neked bizonyítani, ezért nem elfordulni kell tőle, hanem meg kéne szabadulnod előítéleteidről, hagynod, hogy ez a fajta tudás megtalálja hozzád az utat.

Nem kell messzire menni, elég a magyar népművészet emlékeit vizsgálni, melyek minden esetben hordozzák a szerves kultúrák tudásait, jeleit és jegyeit. Vedd észre, hogy az nem azonos azzal a grand art-ból leereszkedett, az alacsony műveltségű nép közé leszállt kultúra-darabkával, amit egy kis lenézéssel, kicsit mosolyogva meg is lehet magyarázni. Amit nem értünk, ott a burjánzó díszítőkedvre, vagy akármire hivatkozhatunk, vagy a végső esetben részletfotókat közölhetünk, szöveghibát ejthetünk.

(Részlet Trombitás Tamás leveléből, mellyel a pályázati kiírásra reflektált)

Összeállította: Szemadám György

Záborszky Gábor: Frászkarika

"The objective of the present call for competition is to pay homage to the collective art representing the most ancient and total art which reflects the most complex human knowledge.

What is collective art?

It is such a form of creation which is produced by an entire human community:

- representing the total knowledge of the community
- its iconography is public property (it is understandable)
- its is communicative
- its image of the world is hierarchical
- its role is to preserve traditions (and the community through them)
- its is not separated from other phenomena of life
- its creators are usually unknown or the knowledge of the individuals is not decisive.

The example of live (?-this is the question) collective art is primarily Hungarian folk art for us, but we may list here also the art of archaic cultures or the works of the so-called 'primitive' peoples as well.

Questions awaiting answer are: Does any kind of culture possess today an organic culture of this type? Is there an urban folklore? Etc."

(Detail from the Call for Competition by György SZEMADÁM)

"I am convinced that without an art understanding and exploring the functioning of the world, transforming cosmic world into human scale we could hardly be the inhabitants of the Globe today. One of the basic functions of art has been teaching and the moulding of collective consciousness, occasionally fractioned for groups or individuals. Dear reader, please, do not wave your hand saying what do I want with the culture of 'primitive' peoples, etc. Please note that you are facing such a total, such a complex, multiple and deep going culture that you can only gasp at it if you happen to penetrate into its messages. And because you haven't learned it, or, it was attempted to prove just the opposite to you, you should not turn away from it, but you should try to get rid of your prejudices and allow this kind of knowledge to find its way to you.

One need not go very far, it is sufficient to study the remains of Hungarian folk art, which in each case carries with it the knowledge, symbols and features of organic cultures. Please, note that it is not identical with the fragment of culture that has descended from grand art to people of low education, which can be explained with a little contempt and a smile. What we do not understand there, we may justify with the inclination to exuberant ornamentation or with anything else, ultimately we may even publish photos of detail, we may commit a mistake in the text."

(Detail from Tamás TROMBITÁS' letter in which he returned to the call for competition)

Compiled by György SZEMADÁM

Hagyomány II.

A Fialat Képzőművészek Stúdiójának kiállítása a
Budapesti Képzőművészeti Igazgatóság rendezésében
a Fővárosi Tanács Galériájában

(Bp. III. Lajos u. 158.)

Felelős kiadó: Zsigmond Attila főigazgató

Összeállította: Szemadám György

Rendezte: Bán András

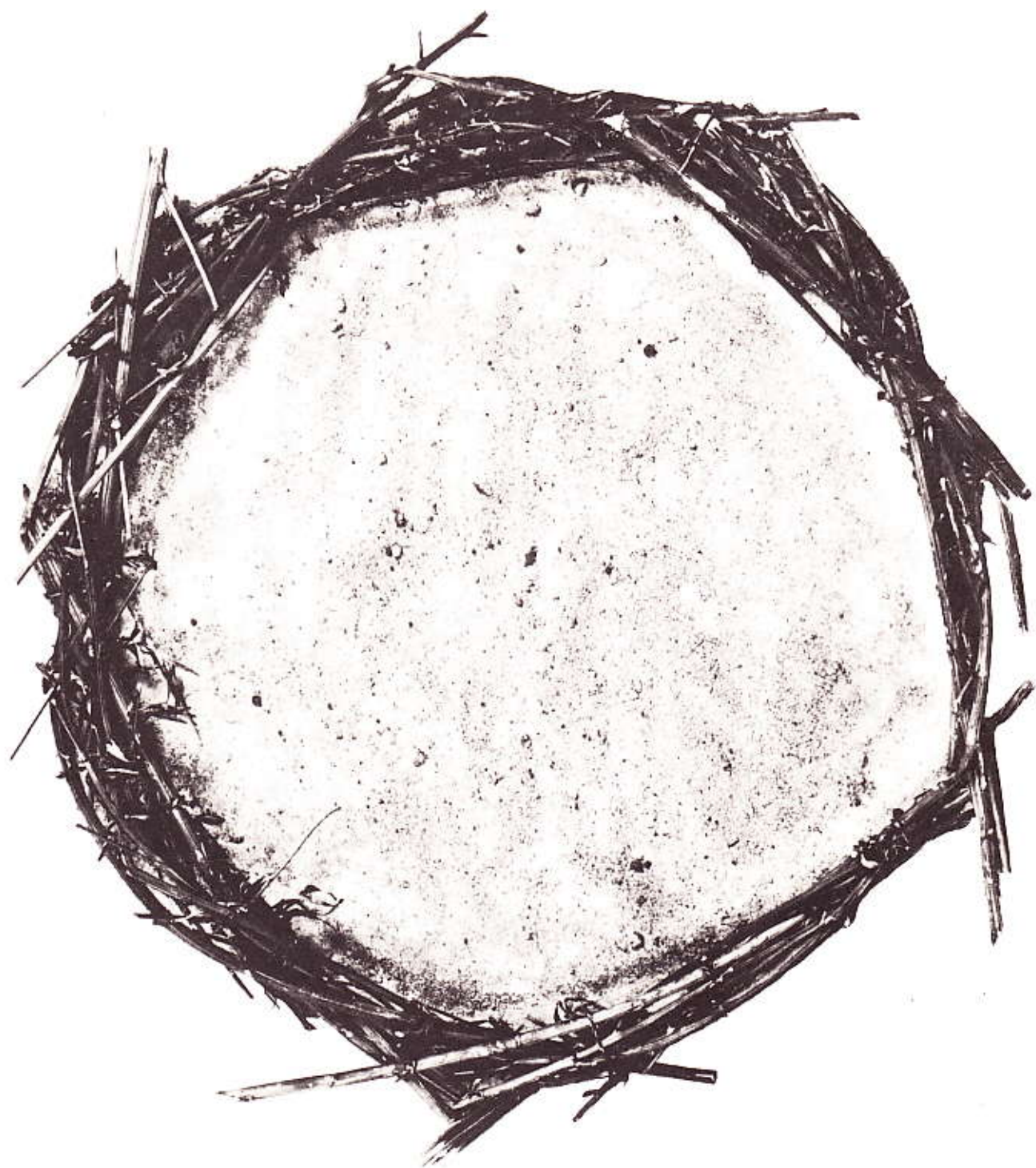
Fotók: Tahin Gyula

Katalógusterv: Szirányi István

Fordítás: Gáthy Vera

82. 22491 Petőfi Nyomda, Kecskemét

Felelős vezető: Ablaka István

HAGYOMÁNY II.